SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. C. No. 188. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, OCTOBER 2, 1993. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 2-го ЖОВТНЯ 1993. Ч. 188. РІК С.

Л. КРАВЧУК ПРИЗНАЧАЄ МІНІСТРІВ

Київ (УНІАР). — Тут у середу, 29-го вересня, Пресова служба Кабінету Міністрів України уточнила, що згідно з указом Президента України Леоніда Кравчука Юхим Звягільський виконує обов'язки прем'єр-міністра України.

Спеціяльним указом Президент Кравчук призначив Івана Дзюбу міністром культури, Юрія Спіженка міністром охорони здоров'я, Валерія Борзова міністром у справах молоді і спорту, Голубченка Анатолія міністром промисловости, Каскевича Михайла міністром праці, Івана Доценка міністром Кабінету Міністрів, Олександра Ємця міністром у справах національностей та міґрації, Олега Слепічева міністром зовнішніх економічних зв'язків. У центральному апараті Міністерства зовнішніх економічних зв'язків України утворено Головне управління з питань торгівлі.

Голова Комісії Верховної Ради України з питань економічних реформ Володимир Пилипчук прокоментував указ Президента про його керівництво Кабінетом Міністрів, сказавши: „Це сильний хід Кравчука. Він безумовно підійме імідж Президента на Заході. До сьогоднішнього дня там існує невизначеність: хто є дійсним автором і прихильником реформ у державі, з хто їх гальмує. Якщо Л. Кравчук, очолюючи Уряд, зробить одну-дві помилки, то з його кар'єрою буде покінчено. А щоб цього не сталося в Кабінет Міністрів треба призначити не одного Пинзеника чи Ланового, а 15 реформаторів. І нехай вони працюють. В цьому випадку успіх реформ ґарантований. Якщо залишиться стара команда, то позитивний результат — справа випадку".

Голова Народної Ради Іван Заєць також прокоментував нові заходи Президента. „Ці призначення свідчать що Президент не скористався можливістю розпочати реформи. Вони показують, що криза влади була обумовлена в значній мірі суперечками між першими особами держави. Кравчук зобов'язаний був ліквідувати Президію Кабінету Міністрів і підняти реальний статус міністрів, які знаходяться під тиском президії, а також змінити структуру Уряду для більш ефективної його діяльности", — сказав І. Заєць і висловив упевненість, що утвердження адміністративно-командних методів управління і опора Президента на червоний директорат триватимуть.

Соціял-демократи відокремилися від „Нової України"

Київ (УНІАР). — Тут 21-го вересня оприлюднено повідомлення, що п'ятий з'їзд Соціял-Демократичної Партії України (СДПУ) постановив відтягнути своє членство з громадсько-політичного об'єднання „Нова Україна". Про це заявив лідер СДПУ Юрій Збітнєв. З'їзд СДПУ відбувся 18—19-го вересня в Луганському.

Правління Київського відділу СДПУ в свою чергу оприлюднило заяву, де сказано, що на четвертому з'їзді 1992 року прийнято ухвалу об'єднуватися з іншими партіями. Отож 5-ий з'їзд, що був скликаний за процедурою конференції, не мав права приймати рішення про зупинення членства в „Новій Україні". Правління Київського відділу СДПУ вважає, що неузгоджене з членами партії рішення може створити атмосферу недовір'я між соціял-демократами різних партій, а це дуже небажано напередодні парляментарних виборів. Правління київської організації вважає, що вносити якісь зміни має лише наступний з'їзд, скликаний у відповідності з вимогами статуту партії.

Голова Координаційної ради об'єднання „Нова Україна" Володимир Гриньов підтвердив свою точку зору, що реформи в Україні повинні рухатися ліберальним шляхом. Лідер „Нової України" не бачить нічого надзвичайного у тому, щоб продати частину української Чорноморської фльоти Росії. Адже Чорноморська фльота у її нинішньому стані на думку Гриньова, нічого, окрім видатків, Україні не дає. Економічний союз, на думку лідера „Нової України", потрібний нашій державі лише такий, який забезпечить економічний розквіт України. В. Гриньов повідомив, що незабаром вийде його книга, у якій він висловлює своє бачення майбутнього України.

ВІЙНА В АБХАЗІЇ ТРИВАЄ

Сочі, Росія. — Абхазькі збройні сили продовжують наступати по всій лінії фронту і просуватися у східньому напрямі, взявши під свою контролю майже всю територію Абхазії. Прорвавши оборону грузинського війська по ріці Мачара, вони зайняли летовище Бабушера. Друга група абхазького війська, досягнувши ріки Кодори, з'єдналася з військом східнього фронту. Таким чином, бльокада Ткварчелі і Очамчирського району, що тривала понад 13 місяців, прорвана. Останки грузинського війська, за даними міністерства оборони Абхазії, притиснуті до берега, а частина з них пішла в гори.

В Сухумі переїжджають представники державних служб Абхазії, в першу чергу тих, від яких залежить забезпечення нормального життя міста і його мешканців. У Сухумі цілком спалені будинки ради міністрів і Верховної ради, спалені і знищені сотні житлових домів і адміністративні будинки, телевізійний центр, не працює телефонний зв'язок.

У середу вранці, 29-го вересня, завершилася третя рятувальна гуманітарна операція кораблів Чорноморської фльоти — вивезення втікачів і поранених з Сухумі. У порт Поті прибуло понад 2,900 осіб. Всього кораблів Чорноморської фльоти за три дні вивезли у безпечну зону в Сочі і Поті коло 14,000 жінок, дітей і старих людей.

На думку командуючого Чорноморською фльотою адмірала Едуарда Балтіна, ця третя операція буде останньою, бо переважно всі втікачі зі зони грузинсько-абхазького конфлікту вивезені, а абхазька сторона гарантувала безпеку всім, що залишилися в Сухумі.

В Мінгрелії на заході Грузії повідомляють про прибуття туди колишнього президента Грузії Звіяда Ґамсахурдії, який швидко організував навколо себе збройні загони і висунув вимоги про резиґнацію Едуарда Шеварднадзе і проведення позачергових парляментарних виборів. На випадок, якщо теперішні керівники Грузії відмовляться, Ґамсахурдія пообіцяв заволодіти республікою.

Політичні коментатори підкреслюють, що передбачення Шеварднадзе здійснюються: втрата Абхазії обернеться для Грузії політичним хаосом.

СВІТОВИЙ КОНҐРЕС ЛЕМКІВ

Джерзі Сиrі, Н.Дж. — Як уже повідомлялося в нашій газеті, у Львові 8—10-го жовтня проходитиме 1-ий Світовий конгрес Світової Федерації Лемків. За додатковими інформаціями слід звертатися до д-ра Ореста Чабана, тел. у Львові 72-26-39, адреса: Україна 290007. м. Львів-7, вул. Л. Курбаса, 4, д-рові О. Чабанові, Організаційний комітет Світового конґресу СЛФ.

ІНДІЯ ПОСТРАЖДАЛА ВІД ЗЕМЛЕТРУСУ

Ню Делі, Індія. — Агентство Ассошіейтд Пресс інформує, що в четвер, 30-го вересня, вдосвіта могутній підземний поштовх струсив південносхідні райони Індії. Знищено декілька тисяч будинків у стейті Магараштра, число жертв переступило 20,000 осіб. Останній руйнівний землетрус в Індії, подібний до теперішнього, стався в 1935 році.

На територію потерпілого стейту негайно прибули 1,500 індійських вояків, вони витягають з-під руїн мертві тіла. Найбільше людей загинуло в місті Лятурі, де проживає до мільйона індійців, а крім того, там розташовано декілька коледжів.

Облога російського парляменту продовжується

Москва. — Як інформує агентство Ассошіейтед Пресс, омонівці щільним кільцем продовжують оточувати будинок російського парляменту і загальна ситуація все ще напружена. Міністер закордонних справ Росії Андрей Козирєв, який тепер перебуває у З'єднаних Стейтах, запевнив, що конфлікт буде розв'язано „мирними засобами і без застосування сили". Президент Билл Клінтон є позитивно наставлений щодо того, що довкола російського „білого дому" стоять напоготові збройні формації, а Боріс Єльцин поважно намагається уникнути сутички, у висліді якої могла б пролитися кров.

Стало відомо, що запаси алькоголю в будинку Верховної ради є більші, ніж запаси харчів, тому оточені депутати і до 500 їхніх захисників підбадьорюють себе горілкою. Нетверезі люди можуть вдатися до зброї, якої тут також більше, ніж харчів. У стінах „білого дому" перебуває біля п'ятнадцять закордонних журналістів, їх пильно охороняють і час від часу обіцяють розстріляти. Оточені депутати є певні, що от-от у столицю увійде 160-тисячне військо прихильників Руслана Хасбулатова і Алєксандра Руцкого, тільки тримається у суворій таємниці, звідки саме воно прийде. А. Руцкой проголосив, що рівно через 10 днів Верховна рада відновить працю у повному депутатському складі.

У четвер, 29-го вересня, учасники демонстрації, орґанізованої антиєльцинівськими силами, знову спробували прорватися через кордони омонівців до „білого дому", дійшло до невеликої сутички, після чого демонстранти змушені були відступити.

К. Морозов отримав почесну відзнаку

Київ (УНІАР). — Тут 28-го вересня президент Всеукраїнського фонду сприяння міжнародному спілкуванню „Українське Народне Посольство" Ігор Приставський вручив міністрові оборони України Костянтинові Морозову диплом почесного члена „Українського Народного Посольства".

Зроблено це на підставі рішення Всеукраїнської ради УНП, де відзначено, що „діяльність Костянтина Морозова на посаді міністра оборони України свідчить про те, що він є справжнім сином України, вірний присязі захищати її народ і державний суверенітет. Він зробив вагомий особистий внесок в утвердження української держави, створення її армії і фльоти. Його принципова і мужня позиція у зовнішній політиці сприяє зростанню міжнародного авторитету молодої української держави. На знак високої поваги і щирої вдячности Всеукраїнська рада. 'Українського Народного Посольства' постановила обрати К. Морозова почесним членом УНП".

Відбудеться виставка картин В. Панчака у 100-річчя з дня народження

Ню Йорк. — Об'єднання Мистців Українців Америки влаштовує виставку картин покійного Василя Панчака у 100-річчя з дня його народин.

В. Панчак прибув до ЗСА молодим юнаком у 1909 році і після періоду заробіткової праці помічника столяра дістався, завдяки непересічним рисунковим здібностям, до середньої мистецької школи, а відтак отримав стипендію на вищі студії малярства. Брав участь у численних збірних та індивідуальних малярських виставках, а його картини находяться у музеях, приватних збірках та в українських установах.

В. Панчак помер 1-го липня 1980 року і після його відходу ОМУА влаштувало пропам'ятну виставку картин маляра у своїй ґалерії враз із продажем його картин. Тепер зібрано певну кількість картин В. Панчака, щоб відзначити 100-річчя з дня його народин окремою виставкою. Її відкриття відбудеться в неділю, 10-го жовтня, о год. 1-ій по полудні у ґалерії ОМУА, при 136 Другій аве., в Ню Йорку. Виставка буде відкрита в будні від год. 6—8-ої вечора, в суботи і неділі від год. 1—8-ої вечора і триватиме до 17-го жовтня ц.р.

ВШАНУЮТЬ ВЛАДИКУ В. ЛОСТЕНА

Іст Гановер, Н.Дж. — Тут у п'ятницю, 8-го жовтня, в приміщенні готелю Рамада, дорога ч. 10 Захід, відбудеться спільна вечеря в пошану Єпископа Василя Лостена та віцепрезидетна Ради директорів повіту Ессекс Джеймса Кавано. Імпрезу спонзорує Українсько-Американська Демократична Асоціяція. Від 7:30 — 8:30 год. вечора — коктейл, 8:45 — вечеря. Вступ — 50 дол. від особи.

Батько Б. Єльцина був „клясовим ворогом"

Москва (М. Муратов). — Тут у вівторок, 28-го вересня, газета „Ізвєстія" надрукувала повідомлення, що батько російського президента Боріса Єльцина був засуджений 1934 року як „клясовий ворог".

Переглядаючи розсекречені протоколи засідань судової трійки ОҐПУ (Об'єдіньонного Ґосударственного політічєского управлєнія) Татарської Автономної Республіки, професор Казанського університету Олексій Литвин натрапив на прізвище Єльцин. У протоколі допиту Ніколая Єльцина вказано також ім'я його дружини Клавдії Васілівни та трирічного сина Бориса.

Виявилося, що батько Б. Єльцина Ніколай та його брат Андріян в кінці 1932 року приїхали до Казані на будівництво авіяційного заводу. Обидва вони були теслярами і, як видно, добрими, бо невдовзі Ніколай став бригадиром, а Адріян ланковим. Проте вони висловлювали невдоволення порядками, які були на будівництві. Тож і не дивно, що оперативний уповноважений ОҐПУ звернув на них особливу увагу, запросив на них компромітуючі матеріяли з місця попереднього проживання. Компромітуючі матеріяли знайшлися, бо їхній батько (дід президента Єльцина) був заможним селянином, якого на той час уже розкуркулили, як клясового ворога, забравши кілька коней, корів, два млини тощо.

Діставши такі переконливі компромітуючі матеріяли, член ОҐПУ Ісмагілов легко дістав дозвіл прокуратури на арешт обидвох братів та ще чотирьох членів бригади. Всіх шістьох судили за антисовєтську пропаганду. Ніколай та Адріян Єльцини винними себе не визнали, але трійці суддів допомогли свідки, які сказали все, що їм продиктували. За кілька хвилин особлива трійка засудила шістьох теслярів до різних термінів концтаборів. Це було 23-го травня 1934 року.

Фільм про Симона Петлюру вже в роботі

Джерзі Сиrі, Н. Дж. (О. Кузьмович). — Кінорежисер і сценарист Валентин Пивовар з Києва, який репрезентує Українську студію хронікально-документальних фільмів при Міністерстві Культури України, вперше перебуває на Північно-американському континенті, і це в Торонто, на запрошення Фундації ім. Симона Петлюри. До ЗСА він приїхав на коротко, щоб мати можливість зфільмувати ці пам'ятки про С. Петлюру, що залишилися в музеї при церкві-пам'ятнику св. Андрія Первозванного в Савт Бавнд Бруку, Н. Дж., і в садибі, в якій мешкав покійний Патріярх УАПЦ Мстислав, небіж С. Петлюри.

В. Пивовар в редакції „Свободи"

Саме перебуваючи в С. Бавнд Бруку В. Пивовар мав нагоду відвідати редакцію „Свободи" і розповісти про свою працю в так важливій ділянці документальних фільмів.

— Чи можете нам дещо подати із своїх праць та вашого минулого?

— Я закінчив Київський Кінематографічний Інститут, поступив у члени Спілки Кінематографів України і працюю в ділянці хроніки і документальних фільмів. З моїх кращих — це „Злука", а тепер фільм „Я єсть народ" — одногодинний фільм, що розповідає про жертви НКВД біля Івано-Франківського та Києва

(Закінчення на стор. 3)

У СВІТІ

ЗГІДНО З ПОВІДОМЛЕННЯМ японської газети „Санкей Сімбун", Північна Корея в останні дні активно концентрує війська на кордоні з Південною Кореєю. У районі демаркаційної лінії, яка ділить Корейський півострів на дві держави уряд Пйонгенгу зосередив велику кількість танків, гармат і ракет, військові літаки безперестанку проводять маневри. Представники японського департаменту оборони вважають, що ці дії північнокорейської сторони „можна трактувати як свідчення підготови Північної Кореї до агресії проти Південної Кореї".

ЦИМИ ДНЯМИ ПРЕЗИДЕНТ Литви Альґірдас Бразавскас, виступаючи на сесії Генеральної Асамблеї ООН, остеріг, що коли Захід не прийде з допомогою східньоевропейським країнам, то там виникни „ностальґія за соціялістичним минулим " і вони підуть шляхом, який знову буде чужим для західніх держав. На думку А. Бразавскаса, післякомуністичний хаос в колишній совєтській імперії є небезпечний саме тим, що дуже поґіршилося матеріяльне становище населення і тепер все більше людей шкодує за тим часом, „коли авторитарний уряд ґарантував народові бодай мінімальні блага, хоч би навіть за рахунок людських прав і свобод".

ПРЕДСТАВНИК ЛІБІЙСЬКОГО керівництва заявив у середу, 29-го вересня, що Лібія не заперечує проти суду у Шотляндії над двома лібійцями, причетними до знищення американського пасажирського літака над шкотським містечком Льокербі в грудні 1988 року. Як відомо, ЗСА, Англія і Франція домоглися дозволу ООН на те, що коли Лібія не видасть терористів до 1-го жовтня, то від того дня проти неї будуть запроваджені додаткові економічні санкції. Оскільки ті двоє лібійських терористів і сьогодні все ще перебувають у Лібії, то це означає, що санкції таки будуть запроваджені.

В СЕРЕДУ, 29-ГО ВЕРЕСНЯ, боснійський парлямент більшістю голосів відкинув мирний плян поділу Боснії на три міні-держави. Перед голосуванням президент Алія Ізетбеґовіч заявив: „Ми стоїмо перед вибором: або продовжувати війну, або погодитися на несправедливий мир". Депутати наполягають на продовженні переговорів зі сербами і хорватами щодо захоплених у боснійців територій, однак серби категорично відмовилися від будь-яких територіяльних поступок. Вони погрожують поділити Боснію між сербами і хорватами, а боснійським мусулманам залишити тільки 10 відсотків території республіки, до того ж це будуть райони, що не мають зв'язку між собою і також не мають виходу до Середземного моря.

ПАКІСТАНСЬКА ВЛАДА оприлюднила декрет, згідно з яким у країні запроваджується кара смерти щодо торгівців наркотиками. Дотепер їм загрожувало лише тюремне ув'язнення. Новим декретом визначається, як найлегший реченець, довічне ув'язнення, а членів наркомафії чекає шибениця.

ВІДОМИЙ МУЗИКАНТ Мстіслав Ростроповіч, який тепер виступає з концертами у Москві з Національною симфонічною оркестрою З'єднаних Стейтів, сказав, коментуючи теперішні московські події, що вірить президентові Б. Єльцинові. „Інтуїція підказує мені, що він є единою людиною, яка може привести країну до успіху", — підкреслив М. Ростроповіч.

В АМЕРИЦІ

ОФІЦІЙНІ ЧИННИКИ Пентаґону повідомили засоби масової інформації, що секретар Департаменту оборони Лес Еспин дав наказ, щоб перших 600 американських військових експертів з різних ділянок — інженери, лікарський персонал і знавці громадянських установ відправились до Гаїті, як частина мироносних військ Організації Об'єднаних Націй. Місія американських вояків має тривати шість місяців і їхньою ціллю є допомогти своїм знанням цьому караїбському народові стати на власні ноги.

У ВАШІНҐТОНІ НА КОНФЕРЕНЦІЇ політичної освіти Американська медична асоціяція вирішила активно включитися у протидію до запропонованого президентом Биллом Клінтоном пляну охорони здоров'я. Асоціяція розіслала листи до 670,000 лікарів і 40,000 студентів медицини зі закликом переконувати пацієнтів по цілій країні виступати проти вищезгаданого пляну, а зокрема проти урядового реґулювання забезпеченевих платностей та намагання зупинити зріст програм Медікер і Медікейд. Аналітики твердять, що хоча лікарі не мають прямого впливу на рішення Конґресу, то вони мають фінансові можливості вести сильну протидію.

ЗСА Є ОРГАНІЗАТОРОМ конференції, що розпічнеться у Вашінґтоні 1-го жовтня, з метою фінансової підтримки для палестинців, які проживають на окупованих Ізраїлем землях західнього берега ріки Йордан і смуги Ґази. Згідно з твердженнями офіційних чинників ще напередодні конференції, ЗСА, країни Европейської спільноти, Японія та Скандинавія приобіцяли понад 1.4 біл. дол. допомоги впродовж наступних п'ятьох років у виді прямих датків, позичок і інших форм допомоги. Крім того, Ізраїль також задеклярував багатомільйонову допомогу для розвитку економіки згаданих територій. Все це в наслідок підписання мирового договору між Палестинською визвольною організацією та Ізраїлем.

ЗАСТУПНИК СЕКРЕТАРЯ Департаменту фінансів Лоренс Саммерс назвав економічну ситуацію в Україні досить серйозною. За його словами, це викликає занепокоєння в американських урядовців та представників ділових кіл. Л. Саммерс, виступаючи перед Фінансовою комісією Палати Репрезентантів, висловився за надання Україні та іншим державам практичної допомоги для проведення економічних реформ.

ПОБОЮЮТЬСЯ, ЩО У ГРУЗІЇ вбито американського журналіста, постійного дописувача до газети „Волл Стріт Джорнал" у боях між грузинською армією та абхазькими сепаратистами. Припускають, що репортер Александра Таттл, якій тільки 34 роки, була вбита 22-го вересня, коли абхазькі повстанці зістрілили літака типу Туполєв-134, що летів зі столиці Грузії Тбілісі до Сухумі, столиці абхазького реґіону. А. Таттл останнім часом жила в Парижі та дописувала до цілого ряду европейських журналів і газет, а крім того дописувала до американського журналу „Тайм" і газети „Ню Йорк Таймс".

ЗАДОВОЛЬНЯЮЧИ ПРОХАННЯ колишнього президента Роналда Реґена, Федеральний апеляційний суд відклав на два місяці оприлюднення кінцевого звіту Ірано-контра афери, що його виготовив прокуратор. Ціллю цього прохання було дати змогу тим, які були запідозрілі та покликані до судового звітування, підготовитися до оборони проти можливої критики у цьому звіті.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінґтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Postmaster: Send address changes to

Svoboda, 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Трагікомедія у Москві

Те, що настало у Москві після розв'язання президентом Борісом Єльцином тамтешнього парляменту не має прецеденту у добі парляментаризму. Президент розв'язав парлямент і розписав нові вибори. Парлямент проголосив те розпорядження неконституційним і зараз же заприсягнув віцепрезидента — як нового президента. Тим президентом ч. 2 став провідник парляментарної опозиції, емеритований генерал летунства, запеклий неділимець Александер Руцкой. Але президент ч. 1, обраний народом у перших загальних виборах після упадку комунізму і розвалі імперії, Боріс Єльцин не думав резиґнувати, і спираючися на вірні йому частини московського гарнізону перевів облогу парляменту. А коли „законодатці" відмовилися вийти і мирно розійтись — припинив доплив до будинку гарячої води і світла та перервав телефонічну сполуку. На телевізійному екрані каналу Ей-Бі-Сі можна було оглядати Руцкого, як сидить з похмурим обличчям — при горіючій свічці.

Якась група російських господарників у Сан Петербурзі пробувала бути посередником у цьому конфлікті і запропонувала, щоб вибори до нового парляменту відбувалися одночасно з виборами президента. — Як відомо, Єльцин розписав вибори президента на кілька місяців пізніше. Але він заявив, що не піде на ніякі компроміси. На думку американських кореспондентів у Москві — Єльцин буде переможцем у тій трагіфарсі. Гумористичну нотку прибавив Міхаїл Ґорбачов, який на вістку про розгру між Єльцином і його противниками — прилетів до Москви зі Швайцарії, де перебував в останніх тижнях (його дружина Раїса лікується у тамтешній санаторії). Ґорбачов, очевидно, солідаризувався з парляментарною опозицією та натаврував Єльцина за протиконституційний акт. Коли пригадаємо, що промова Ґорбачова в навечер'я референдуму в Україні 1-го грудня 1991 року допомогла Україні, бо у відповідь на заклик не йти до ж голосування, бо воно незаконне і протиконституційне, всі побігли туди — то, може, і той виступ Ґорбачова поміг Єльцинові. Ґорбачов ніколи не був популярний в Росії, — навіть нагорода Нобеля тієї популярности не придбала, —популярним був він у Америці, де примітивна юрба захоплено викликувала „Ґорбі, Ґорбі!"

На цьому місці була вже мова про те, що розв'язання Єльцином ворожого йому парламенту — було розумним державницьким кроком. Він ще раз доказав, що має відвагу приймати рисковані постанови та оборонити їх. Усі держави демократичного Заходу підтримали Єльцина, бо він прикоротив саботуванням псевдопарляментом реформи по лінії демократії і переходу на систему вільного ринку. На превеликий жаль, Президент Леонід Кравчук тієї відваги і рішучости не має. Як в Росії, так і в Україні ще нема конституції, обов'язує — анахронічна совєтська і Кравчук міг був розв'язати бездарну Верховну Раду — без уваги на її крик. Народ та історія люблять рішучі акти, бо тільки рішучість і відвага виступати в обороні непопулярних постанов — свідчать про високий державницький формат провідника. За останніми вістками Верховна Рада України нарешті розпочала розглядати проєкт конституції.

Якщо у висліді цілої цієї авантюри в Москві, яка можлива тільки в країні, яку прославив психопат — Сталін, закінчиться політична кар'єра Руцкого — то з погляду інтересу України — треба бути вдячними всій цій несамовитій трагіфарсі.

ВИЙШЛА НОВА КНИГА п.з. „Христовий похід", присвячена діяльності генерала Нормана Шварцкопфа, який прославився в операції „Буря в пустині" в районі Перської затоки. У книзі підкреслюється, що командуючий багатонаціональними силами ген. Н. Шварцкопф пропонував Урядові ЗСА використати нуклеарну погрозу проти Іраку, щоб не допустити до використання іракськими збройними силами хемічної зброї, зокрема проти Ізраїля. Автор книги — кореспондент газети „Вашінгтон Пост" Рик Аткінсон — пише що нуклеарна погроза була відкинена на тій підставі, що використання З'єднаними Стейтами зброї масового знищення проти Іраку „приведе до розпаду коаліції і буде мати жахливі наслідки на Близькому Сході".

Дж. Локвуд,
(американський військовий спеціяліст)

ЗСА ПОВИННІ ЗРОБИТИ ВИБІР

Після запізнілого усвідомлення, що тиск на Україну з метою примусити її віддати ядерну зброю Росії лише лише зміцнює проядерні настрої в українському парляменті, посол з особливих доручень Строб Талбот побував у Києві з метою „зняття особливого наголосу" з ядерної проблеми шляхом розвитку відносин з Україною в інших, менш суперечливих сферах. Проте це зрушення в політиці ЗСА щодо України матиме наступні наслідки, на які ЗСА не розраховували:

— Зняття особливого наголосу з проблематики ядерної зброї являє собою зовнішньополітичну перемогу для України. Не піддаючись тискові з боку ЗСА і Росії щодо виконання положень договору про зменшення стратегічної наступальної зброї і договору про нерозповсюдження ядерної зброї без одержання відповідної компенсації, Україна змусила ЗСА змінити свою жорстку позицію. Україна повністю усвідомлює значення ядерної зброї як ознаки національного престижу і засобу політичного примусу. Вона розглядає її як гарантію незалежности проти зростаючого, на її думку, російського „імперіялізму". Таким чином, будь-яка спроба ЗСА примусити Україну віддати ядерну зброю неодмінно зміцнюватиме рішучість України залишити її у себе.

Зовнішньополітичний тім Клінтона, здається, ще не усвідомив, що багато країн не вважають контролю над озброєннями і розброєння як саму по собі гідну намету. Фактично ж, добре це чи погано, ми є єдиною країною, яка, здається, справді у це вірить. Для багатьох представників „неядерного" світу створення власного ядерного потенціялу все ще вважається легким засобом для піднят-тя політичного впливу і престижу за відносно невелику плату.

— Російські ультранаціоналісти розглядатимуть зміну в політиці ЗСА щодо України як загрозу статусу Росії як „великої держави". За конфліктом між Україною і Росією з приводу ядерної зброї приховується більш широка боротьба між двома діяметрально протилежними політичними цілями: збереження незалежности України, з одного боку, і відновлення Російської імперії — з другого. Навіть Боріс Єльцин у промові в російському парляменті у листопаді 1992 року заявив, що „авторитет Росії як великої держави" базується „на тому, що її збройні сили мають ядерну зброю". Отже, російські ультранаціоналісти, які бажають відновлення колишньої совєтської імперії, природно вважають володіння всією ядерною зброєю основною передумовою для осягнення цієї мети. Як ядерні держави, Україна і Казахстан могли б завадити імперським плянам Росії.

Схвалюючи політику Росії щодо передачі всієї ядерної зброї колишнього СССР під контролю Росії, Адміністрація Клінтона фактично підтримує відтворення в кінцевому рахунку російської імперії. Ті, хто стверджує, що Єльцин, цей удаваний символ російської демократії, ніколи не підтримає кроків по реставрації російської імперії, повинні пам'ятати, якою нестійкою є насправді його політична база. Вони повинні також усвідомити, що наполягання Єльцина на контролі над усією колишньою совєтською ядерною зброєю повністю гармонізує з поглядами „відтворювачів імперії" в російському парляменті. На даний момент будівництво імперії просто стоїть нижче у списку пріоритетів Б. Єльцина порівняно з економічним відродженням і забезпеченням власного політичного майбутнього.

ЗСА у кінцевому рахунку повинні зробити вибір між Україною і Росією, які прямують до конфронтації з проблеми ядерної зброї. Змінивши свою ядерну політику щодо України і не міняючи підтримку прагнення Росії контролювати всю ядерну зброю, Адміністрація Клінтона ускладнює і без того небезпечну ситуацію. Мета України по збереженню політичної самостійности несумісна з метою Росії по відродженню своєї імперії. Ці розбіжності не можуть бути врегульовані лише дипло-

(Закінчення на стор. 3)

Петро Часто

ХТО ТЕПЕР „КУЛЬТУРА", А ХТО „ВАРВАРИ"?

III

Комунізм, самознищившись у ділянці економіки, все ще бродить Европою як ідейний привид. На старість — ось що значить втома! — знайшла вона відповідну забавку, котра називається „державний апарат як засіб побудови суспільства загального добробуту". В користуванні геніяльно проста: ви працюйте і платіть податки, а ми добре поділимо. Вповні комуністична ідея „соціяльної справедливости". В Америці вона також шукає ґрунту — згадаймо хоч би велфер — і все ж, не зважаючи на великі зусилля лібералів, ще не закоренилася. Тому порівняння з країнами Европейської спільноти свідчить на користь ще „не цілком соціялістичної" Америки: середній американець, член якоїнебудь професійної спілки, має на рік 23 дні вакацій. У Франції, з її багаторічною соціялістською орієнтацією, вони тривають 35 днів, а в Голляндії — аж 41 день. А позаяк у житті нема таких дібр, за які не треба було б платити, то Франція, Німеччина, Голляндія, Еспанія, Данія, Ірляндія платять економічним спадом. Безробіття тут становить вже від 12 до 22 відсотків. Це логіка „капіталізму зі соціялістичним обличчям": тільки-но державний апарат, одержимий ліберальними ідеями, приймає нову програму соціяльної допомоги, як охочих до праці різко меншає. Уряд відповідно підвищує податки, а підприємці, також відповідно, щоб менше платити, стримують виробництво, позбуваються робочих рук. Тоді державний апарат, щоб таки ж дотримати принцип „соціяльної справедливости", знову підвищує податки — задля чергової програми допомоги. І знайдіть хоч одну людину, що готова була б добровільно відмовитися існувати задурно!

Було б смішно, якби не було сумно: „Ню Йорк Таймс" недавно розповів про одного еспанського фармера, який має зі своєї 300-акрової плянтації стабільний прибуток, однак його дружина і двоє дітей дістають грошову допомогу як безробітні — загалом 900 дол. на місяць. Тут, у щедрості держави за чужий рахунок, слід шукати відповіді, чому безробіття в Еспанії сьогодні вже піднялося над межу 22 відс. Очевидним неґативним наслідком розростання соціяльних програм і неминуче пов'язаної з ним відмови підприємців від розвитку виробництв є втеча европейських бизнесів у країни „третього світу", де відрахунки у фонди соціяльних програм значно скромніші. Ось чому англійська „Файнешшил Таймс" не вважає Маастріхт святом: „...Рік 1993 — це для лоцманів німецького, французького, англійського бизнесу є не стільки роком єдиного европейського ринку, скільки роком єдиного економічного спаду". Згідно з прогнозою Експертної комісії европейських спільнот, цей спад триватиме і в наступному році.

Виглядає, що „Европа без меж" — це передусім Европа безмежних проблем, які звалилися на неї, як буває з усякими бідами, в найбільш невідповідний історичний момент — коли в двері ЕС стукають скандинави, а далі в черзі стоять посткомуністичні східньоевропейські сусіди. Вони мусять у щось вірити і тому вірять у реклямовані Колем і Міттераном вигоди інтеґрації, а бачать перед собою суцільну непевність. Звідки вона взялася раптом? Ні, не раптом, просто не помічалася за поєдинком з комунізмом. Тепер, здається, лишень жити, а Західня Европа не має потрібної життєвої снаги, й не тільки економічної, але й духовної. Здоров'я націй в західньоевропейському царстві ліберальної демократії заступив цивілізаційний блиск, зовнішнє зображення. Чимало дітккливих протиріч буття витіснялося за марґінеси технологічного поступу. Цивілізація випередила саму себе, тепер їй доводиться вертатися — може, завтра, може, післязавтра. А „вони" тут вже сьогодні.

Дзеркалом процесу відокремлення „їх" як чогось чужерідного в розслабленому національному організмі є Німеччина. По війні, після фашистського фіяско почуття вселюдської провини німців втілилося у статті ч. 16 Конституції: кожен, хто ступить на німецьку землю і попросить притулку, дістане його. Кожен! Цей жест водночас містив у собі не абияку дозу незнищенної німецької гордости: Федеративна Німеччина мала стати взірцем новітнього европейського гуманізму. Тобто такого державного устрою, котрий унеможливлював би арійську зверхність і стверджував засади гармонійного міжнаціонального співжиття. І хіба це не доказ: поки східні німці об'єдналися зі західніми, застали там понад два мільйони турків, тунісців, мароккан-ців — було вже від кого вчитися співжиттю. Невдовзі стали прибувати, хвиля за хвилею, етнічні німці з країн Східньої Европи і колишніх совєтських республік. Вже й їх набралося до півтора мільйона осіб, а кінця ще нема. В узаконений Конституцією отвір масово рушили поляки, румуни, албанці, боснійці, цигани, а в останній рік уже й індійці, пакістанці. І тенденція — до все інтенсивнішого притоку: в 1991 році

(Закінчення на стор. 3)

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про останніх з могікан

Кажіть, що хочете, але ряди цих наших „останніх з могікан" рідшають помітно і то в прискореному темпі. Розуміється, скажуть молодші читачі, це такий закон життя чи смерти, що старші люди відходять і з цим мусимо усі погодитися.

Але біда в тому, що ті саме „останні з могікан" в нашій спільноті не залишають після себе таких наслідників, які пішли б їхнім шляхом. Молодші покоління мають зовсім інакші пріоритети, зовсім інакші поняття про громадську чи іншу працю для України, і це, здається нам, що не лише в діяспорі, але також в Україні.

Не легко тепер найти людину, яка б з патріотизму, громадських засад чи іншого подібного почуття віддавала свій час, сили, своє здоров'я зовсім безкорисно в ім'я даної справи, чи просто в ім'я того, що він чи вона почуваються українцями. На жаль, погоня за грошем, чи його потреба не дозволяє тепер на такий люксус, який ми давніше вважали за зовсім звичайну та самозрозумілу справу, а це на безкорисну, безплатну працю для громади, чи навіть для свого вузького кола однодумців партійних, фахових або культурних.

Пригадаймо собі нашу спільноту, хоча б тут в ЗСА, перед тридцяти чи навіть двадцяти роками. Ми мали численні організації, члени яких, а передусім ті, які стояли у проводі, виконували зі запалом і з великою самопосвятою своєю та своєї родини різного роду завдання, не очікуючи навіть, щоб хтось сказав їм „дякую".

Сьогодні всі знаємо та стверджуємо в унісон при різних нагодах, що більшість тих організацій завмирає у приспішеному темпі, а з ними добра традиція т. зв. громадської праці. Розуміється, на те склався ряд причин. У першу чергу відродження України, наш приціл тепер на батьківщину і допомога її, обезсилили тепер діяспорну мережу товариств та організацій і ставлять під сумнів їхню ціль існування, тут на Заході.

Але, ніде правди діти, важливою причиною завмирання нашого життя в таких рамках, як було досі, є те, що щораз більше проріджуються ряди нашиx завзятих, безкомпромісових діячів, для яких праця в громаді і для громади була імперативом, не залежно від ціни, яку вони зате платили. А тією ціною було часто власне добро, вигоди, а передусім здоров'я. Де тепер серед молодших наших рядів, найдете таких безкорисних і сповнених посвяти для свого народу людей? Звичайно, на таких одержимих глядять тепер, наче на божевільних, чи пак не дуже то мудрих осіб і хитають з погордою головою над ними та їхніми вчинками. Розуміється, таких одержимих є у нас уже щораз менше і тому можна сміливо говорити про їхню горстку, як про „останніх з могікан".

Тому, кожний відхід такого „могіканина" — це незаступна втрата — не з того приводу, щоб існували одиниці, яких ніхто не заступить, а просто тому, що справді немає уже можливости, щоб хтось ще тепер добровільно „вступав у черевики" таких чисто „громадських діячів". І знову тут немає різниці чи шукаємо таких одержимих тут, чи в Україні, серед українців нижче 50-го року життя, а коли такі є, то треба зі свічкою за ними шукати і їх подивляти.

А тим часом „могікани" відходять один за одним в безконечній черзі. Ось знову в тих днях приходиться прощати одного з „останніх могікан", якого смерть вирвала в розгарі громадської праці, в дорозі з однієї на другу громадську імпрезу, безпосередньо після приїзду з чергової поїздки в Україну. Він, як і ціла горстка цього роду людей замість сидіти спокійно на запічку і радіти заслуженою емеритурою не щадив себе ні своїм здоров'я. „В ім'я чого?" — поспитають молодші віком. А ми відповімо: — „В ім'я того патетичного, що в'язало нас довгими роками, а що тепер стає пустим звуком, який викликає хіба поблажливу, а то іноді легковажну усмішку.

О-КА

Ярослав Стех

ДО 150-РІЧЧЯ СМЕРТИ КВІТКИ—ОСНОВ'ЯНЕНКА

„Я — різний, тож про мене говоритимуть неоднаково. А хотілося б, звісно, щоб знайшли колись і теплі слова".
(Г. Квітка-Основ'яненко)

Цього року минає 150 років від дня смерти і 215 років від дня народження основоположника українських оповідань і повістей — Григорія Квітки-Основ'яненка. І хоч сам письменник писав, що „я різний" і про мене „говоритимуть по-різному", то, правду сказати, були і такі, які в сторону письменника робили докори, але в загальному письменник користується загальнонаціональною пошаною і всесвітнім визнанням.

Шевченко дуже любив письменника, він звертався до нього у своїх творах „Батьку ти мій, друже!", а в іншому місці, каже „Тебе люди поважають, Добрий голос маєш". Саме про ці твори і про письменника М. Лисенко казав: „Над луччими з них ніколи не простиратиме своє чорне крило забуття", які за словами М. Коцюбинського, вистоять проти грізних хвиль часу. Надзвичайно високо цінували творчість Григорія Квітки-Основ'яненка наші видатні письменники і критики,до яких в першу чергу слід зарахувати І. Франка, Л. Українку, П. Куліша та інших. Навіть російський письменник М. Ґорький ствердив, що Квітка заслужив собі на „вічну подяку".

І, мабуть, не можна інакше думати про людину, яка з глибокою симпатією і великою любов'ю вміла так пристрасно писати про людей недоцінюваних, людей чорної долі, але людей чистого серця, світлої совісти і яскравим розумом. Їх письменник у своїх творах показав, що вони найблагородніші у своїх почуттях і здатні до великої і ніжної любови. Квітка довів всупереч тоді пануючому поглядові, ніби „мужики" — це другорядний люд, що цей саме люд по суті неосвічений гідний пошани за своє внутрішнє багатство і чесність. Тому з нагоди роковин і з нагоди відновлення нашої самостійної державности, треба повернути до нашого Квітки, вдихнути глибоко запах його чарівних творів і то не лише повинні учителі із своїми учнями суботніх шкіл, обговорювати його твори, але Квітка своїм творчим нектаром повинен напоїти кожну українську сім'ю.

Цей легкий за формою і стилем письменник побачив світ в селі Основа, біля Харкова; від назви села якого його батько був власником обрав собі псевдонім: Основ'яненко. І хоча народився в сім'ї багатого землевласника, що до певної міри є тяжко зрозуміти в сучасному зматеріялізованому світі, то так вслухався і так надзвичайно зглибив надра почуттів тодішньої навкруги існуючої людської недолі, що став її духовим сумлінням. Треба згадати, що п'ятилітнім хлопчиком майбутній письменник, надзвичайно тяжко захворів на очі і під час Богослужби в Озерянському манастирі, куди поїхав з мамою несподівано прозрів. Прозріння в Божому Домі під час Богослужби, мало без сумніву глибокий вплив на його релігійні почування. Ця подія увійшла, як кажуть у кров і душу молодесенького юнака і мала вирішальні моменти в його житті. Своїм пером, віщим словом він відродив гаряче бажання ширити любов, збагачувати дух і культуру свого народу. В серці юнака прокинулися великі пориви і почала кристалізуватися думка про силу Божу, яка з однієї сторони надихала страхом, а з — другої він відчував нечувану добрість і незрозумілу любов до ближнього.

Дорогий читачу, глибоко задумайся і перед своїми очима відтвори сцену молодого Григорія Квітки, який, йдучи на прощу, не бачив і, повертаючись, любувався уже видом природи. Гриць після цієї Божої благодаті рішив вступити до монастиря, та батько не давав згоди. Вчився він вдома і в монастирській школі. На 15-му році життя батько записав сина до війська, яке мало в той час великі традиції серед тодішніх вельмож.

Однак, крім вищезгаданих подій, на свідомість майбутнього письменника мав колосальний вплив Григорій Сковорода, що гостював у батьківському домі і давав розумні поради юнакові. Чималий вплив на розвиток самосвідомости молодого Григорія мали також письменники середньовіччя, як рівно ж ближчі до нього Петро Артемовський-Гулак, Євген Гребінка, а особливо Іван Котляревський.

Однак його пережиття з дитячих років повели на 23-му році життя вступити у манастир, де прожив чотири роки і опісля постановив віддатися вповні творчій діяльності і перенісся до Харкова. Тут працював він над журналом „Український Вісник", брав активну участь в театральному житті, був директором театру, а згодом опікуном інституту для виховання дворянських дівчат. Працюючи в інституті пізнав майбутню дружину, яка була начитана у французькій, німецькій літературі і стала йому не лише дорадником, але головне надхненником в його творчій праці. Правда, з цього періоду знані деякі сантиментальні його праці, а також „Листи до любязних земляків", які критика, а зокрема філолог Потебня не оцінює високо.

З перших оповідань слід зарахувати „Салдатський портрет" (1933), він опер свою розповідь на античних грецько-римських анекдотах. Письменник пише у гумористичному стилі, вдало вплітає народні перекази і анекдоти. Такими є „Пархомове снідання", „Купований розум", „Підбрехач", „На пущання як зав'язано" та інші. До кращих творів, які слід популяризувати, належить „Маруся", „Сердешна Оксана", „Казир-дівка", „Щира любов", „Перекотиполе".

Першою книжкою в житті, яку довелось авторові цієї статті читати була „Маруся". З цієї повісти моє покоління видобувало не лише зворушливе кохання гарної, вродливої, ніжної Марусі, яка причаровувала своєю красою розумного Василя. Військова служба і комплікації в одруженні Василь поконує, але щастя подружнього не зазнає. Уродлива Маруся застудилася і умирає, смутну подію похорон Квітка обширно змальовує, а чесного і відданого в любові Василя

(Закінчення на стор. 4)

ЗСА повинні...

(Закінчення зі стор. 2)

матичними засобами. Якщо пустити ці події на самовплив, Росія в кінцевому рахунку розв'яже війну з Україною для відстоювання свого права на відтворення імперії, особливо у випадку, якщо Єльцин буде усунутий. Невтральне становище ЗСА дасть зелене світло війні будь-якому ультранаціональному режимові, який захопить владу в Росії.

Але якщо невтралітет не є сприємливим курсом для ЗСА, то є і продовження підтримки прагнення Росії мати контролю над всією ядерною зброєю колишнього СССР. Твердження, що контроля Росії над ядерним арсеналом необхідна для запобігання розповсюдженню ядерної зброї, не співпадає з увою багатьох країн третього світу про те, що володіння ядерною зброєю додає престижу. Якщо ЗСА продовжуватимуть підтримувати претенсії Росії на володіння всім ядерним арсеналом, Україна і Казахстан одержать могутній стимул для співробітництва з державами, які мріють стати ядерними, обіцяючи їм допомогу у створенні незалежного потенціялу. Отже, політика ЗСА швидше сприятиме розповсюдженню ядерної зброї аніж запобігатиме йому.

Адміністрація Клинтона не може дозволити собі прикидатися другом як України, так і Росії, не створюючи при цьому загрози миру в Евразії. Якщо ЗСА дійсно бажають сприяти демократії — або, принаймні, стабільності — у відносинах між колишніми совєтськими республіками, вони повинні усвідомити, що в довготерміновому пляні більшою гарантією для миру є підтримка незалежности України, а не возз'єднання російської імперії. І якщо президент Клинтон спроможний усвідомити це і діяти рішуче, його найбільшим внеском у справу демократії, свободи стане не ведення війни, а її відвернення.

(„Українське Слово")

Громада Дітройту скорботно пом'янула жертви голоду

Тут у неділю, 12-го вересня, заходами Відділів УАКРади і УККА відзначено трагічний „Голокост" в Україні — голод 1932—33 років. Святочно-жалібна „академія" відбулася в залі катедри Св. Покрови у Савтфілд Мишиґен.

О год. 3:15 жалобну академію відкрито гимнами Америки і України, які почала оперова солістка меццо-сопрано Христина Романа Липецька. Програмою академії керували д-р Уляна Юрків-Сопрун (англійською мовою) і д-р Ярослав Березовський (українською).

Після короткого представлення головного промовця конгресмена Дейвида Боньора, вони й попросили його до слова. Конгресмен Д. Боньор зосередився головно над тим, що, створюючи штучний голод на Україні, Москва знищила (за його словами) 10 мільйонів людей, створюючи для України страшний „вакуум" інтелектуальних сил на десятки років. З тих 10 мільйонів загинуло кілька мільйонів дітей — майбутности народу. З їх смертю Україна втратила майбутніх вчених, лікарів, учителів, інженерів, техніків, фахівців, робітників і хліборобів. Через той „вакуум", як сказав Боньор, Україна ще й нині не може вийти з економічної і національної кризи.

Будучи на весні цього року в Україні, конгресмен Боньор бачив (головно в Києві), крім економічних недостатків, національну напруженість за своє існування.

У ході програми жалібної академії, керівники представили зібраній громаді другого головного промовця — свідка тих подій, відомого громаді Дітройту і поза ним, головного редактора газети „Українські Вісті" Михайла Смика і попросили його до слова. Редактор М. Смик детально представив скорботній громаді ті часи, де у кожному селі закопували у спільні могили стоси померлих людей, в тому числі дітей і немовлят, невинних жертв комуно-большевицької Москви.

Спеціяльно вишколені в Москві звироднілі загони відбирали в селян останню зернину, і все це вивозили в Москву, де на всіх товарових станціях стояло безліч вагонів з українським збіжжям.

„Україна, — сказав доповідач, — конала в судорогах смерти, а світ байдуже мовчав. Всяка допомога зі зовнішнього світу скрито ліквідувалася московським тираном Сталіном і його штабом душогубів. Високопоставлені виконавці голоду в Україні молотови, кагановичі з тираном Сталіном не скривали, а прилюдно виражалися про те, що замало голодомору для того, щоб викорінити в Україні буржуазний націоналізм".

Завершуючи свою промову, редактор Михайло Смик заторкнув теперішні обставини в Україні, додаючи від себе, що коли б Уряд України зробив мільйоний крок, то Україні ніколи б не вирватись з лабет Москви.

У кінцевій програмі бандурист Петро Китастий відіграв на бандурі і відспівав три підібрані до хвилини пісні.

Піснею „Боже, Великий" соборна громада Дітройту завершила відзначення трагічної річниці голоду над українським народом.

Михайло Березовський

„ГОЛЕНІ ГОЛОВИ" в Німеччині здійснили чергову акцію вандалізму. Вони опоганили 20 могил на жидівському цвинтарі у Дрездені. Місцева поліція призначила винагороду за інформації, що можуть посприяти арештові злочинців.

Фільм...

(Закінчення зі стор. 1)

ва. Тепер я поставив собі за завдання виконати так потрібний для нашого населення в Україні історичний фільм про С. Петлюру, про якого такі фальшиві інформації досі блукають по Україні. Бачите, ніколи книжка чи навіть газета не дійде до такої кількости осіб, як саме фільм.

— Як думаєте цей важливий фільм виконати?

— Тепер збираю матеріяли по всіх усюдах. Був у Парижі, де допоміг мені директор Бібліотеки ім.Петлюри Василь Михальчук, збираю архіви у Києві, Парижу, де тільки можу щось цікавого найти. Здобув стенограм процесу за вбивство С. Петлюри і хочу у фільмі дещо із нього відтворити.

Тепер в Торонто незвичайно допоміжна Фундація ім. Петлюри під проводом голови Арсена Степанюка. Там я також мав щастя зустрітися з племінником Головного Отамана, Володимиром Петлюрою та накрутити з ним розмову.

— А хто є автором сценарія того важливого фільму?

— Так як у інших фільмах сценарій я зготовив беручи до уваги такі важливі моменти: 1) просвітянський, 2) документальний і 3) справу відносин із жидами в часі „петлюрівської ери", щоб без упереджень доказати, що ініціятором німбу протижидівської акції Петлюри було НКВД.

— Коли думаєте закінчити цей фільм, щоб можна його було показати?

— Закінчу його, як Бог допоможе і як буду мати до цього відповідні фонди. Знаєте, тепер інфляція така велика, що не можна робити ніяких конкретних плянів. Програма фільмів скорочується щораз більше. Давніше робили ми 150 документальних фільмів річно, а зараз приблизно 15. Було раніше 600 працівників, а тепер їх тільки 100. Все зменшується, все стоїть під знаком величезної інфляції. Тому ми звертаємось до людей доброї волі допомогти нам у закінченні цього загальноукраїнського фільму.

— Знаємо, що потребуєте помочі, подамо радо для наших читачів адресу кредитівки, де можна зложити пожертви. Але скажіть нам ще чи маєте вже дальші пляни, коли закінчите цей фільм?

— Я маю готовий сценарій про Митрополита Іларіона, хочу зготовити скоро другий про Патріярха УАПЦ Мстислава, але все дальше планування залежить від інфляції та фінансових засобів, які буду мати.

Ще на кінець нашої розмови В. Пивовар розповідає про свої щирі зустрічі з українською канадською громадою, які йому влаштувала Фундація ім. Петлюри враз із підприємством „Пісня з України", про те, що він пише не лише сценарії для фільмів, але також газетні статті. На доказ того передає нам жмуток цікавих новин з України, таких, що їх не можна дістати у щоденних передачах агентств.

Адреса на яку можна висилати свої датки на фільм про С. Петлюру: St. Andrew's Federal Credit Union, P. O. Box 375,S Bound Brook N. J. 08880 Acct. No 3309

Хто тепер...

(Закінчення зі стор. 2)

ло Німеччину в'їхало 130,000 чужинців з 50 різних країн, в 1992 — понад 250,000, в цьому році їх буде за мільйон. Паралельно набуває розмаху нелегальна імміграція: лише від січня до березня ц. р. прикордонна поліція перехопила 20.000 нелегалів.

Економіка тим часом згорбилася і пішла в чотири боки. Ніхто не чекав, що переїзд у розвитку обох німецьких держав виявиться таким незмірним. Замість радости визволення з-під комунізму східних німців спіткало „капіталістичне" безробіття. Гуманізм уряду щодо африканців та азіятів німців чомусь не тішив. Гарні гасла давно набридли „німецьким східнякам", вони вимагають „західних" благ. А їх не вистачає! Не подумавши добре, Коль розсилає своїх міністрів у Мадярщину, Росію, до Казахстану — вмовляти тутешніх етнічних німців залишатися у прибраних батьківщинах. А цигани, етнічні і „неетнічні", озброєні 16-ою статтею Конституції, продовжують прибувати у цитадель европейського гуманізму. Й мусило дійти до цього: хтось у Дрездені вийшов на вулицю з отаким незлобивим транспарантом „Наша країна називається Німеччино!" Правляча коаліція ХДС—ХСС образилася — пахне нацизмом! І винен у всьому „посткомунізм": вся Східня Европа, всі держави, що постали з попелу совєтської імперії, переживають щось подібне. Словом, уряд шукав причини поза собою. А в країні вже починалися криваві сутички з чужинцями. І лозунг правих значно радикалізувався: „Німеччина — для німців!".

Плентаючись у хвості ситуації, Бундестаг нарешті, під тиском нової реальности, прийняв поправку до 16-ої статті. Тепер чужинець, навіть маючи докази, що його переслідували в рідній країні, якщо він добувся до Німеччини через якусь третю і цілком безпечну державу, буде саме туди вислатися. Приїхав пакистанець через Україну, в Україну його й буде повернуто силоміць. Однак ця спізнена поправка не має чинности назад, два мільйони чужинців, котрі досі не набули ніякого статусу, не збираються прощатися з Німеччиною.

Яку ж науку можна виснувати з німецького випадку? Що соціялісти, навіть західні, „цивілізовані", відривають державні інтереси від інтересів нації, самі небезпечно розхитують маятник внутрішньої стабільности. Скільки відтягнуть його убік соціялістсько-космополітичних мітів, стільки він мусить відхилитися до крайньо правої реакції. Недавні французькі вибори до Національних виборів приголомшили увесь світ: соціялісти-міттеранівці не лише зазнали ганебної поразки, але третьою за значенням політичною силою став ультраправий Національний фронт Ле Пена.

Однак німецький випадок має, крім соціяльно-економічного, виразний світоглядний і моральний аспекти. Сучасні німецькі провідники дочиста зігнорували діялектику старих філософів, які, як от Шпенглер, провіщували занепад Европи, якщо вона не спроможеться знайти рівновагу між технологічною цивілізованістю і глибокою національною культурою. Без неї замулюються природні джерела морального здоров'я. Станься, диво! Але, яке в першу чергу, коли обидві доленосні ділянки занедбані? Навіть якби Німеччина сьогодні на рахубу „раз-два-три" дивом вискочила з економічної рецесії, хто припинить рецесію духовну? Чужинці? Їхній слід швидше знайдете у злочинному світі, аніж у культурному. Згідно з даними департаменту в питаннях криміналістики, тільки російська мафія контролює у Берліні 85 відс. бізнесів, пов'язаних з азартними грищами.

Можна подумати й так: „вони" погоди таки не роблять. Існує ж „ми"! Існує, але куди воно йде? Боннська „Вельт", ґрунтуючись на даних соціології, з жалем констатує, що сьогодні німці є нацією, переважна більшість представників якої живе всупереч десяти біблійним заповідям.

Так що, для святого спокою, уникнімо відповіді на запитання, хто сьогодні — культура, а хто — варвари.

50-ліття священства протопресвітера о. С. Біляка

Отець С. Біляк

Четвертого жовтня ц. р. припадає золотий ювілей священицького служіння о. Степана Біляка, настоятеля української православної церкви св. Миколая в Купер Сіті, Фльорида.

Отець С. Біляк народився 17-го серпня 1917 року в Ужгороді, в Україні. Середню освіту отримав в Ужгороді й Мукачеві, а духовну освіту здобув також в Мукачеві-Підгорянах на Чернечій Горі і в Варшаві, Польща.

Святу Тайну священства одержав 4-го жовтня 1943 року в православній катедрі св. Марії Магдалини у Варшаві. Його святителем був Блаженніший Владика Діонісій Валединський, Митрополит Православної Автокефальної Церкви в Польщі. Зараз же після одержання Св. Тайни священства Митрополит Діонісій призначив о. Степана Біляка помічником настоятеля української православної церкви св. Архистратига Михаїла в Берліні, Німеччина. На тому становищі о. Степан Біляк був аж до кінця Другої світової війни — до 1945 року.

У понеділок, 4-го жовтня, о. С. Біляк відслужить Святу Літургію подяки Богові за всі отримані ласки і щедроти, якими Господь Бог обдарував його продовж довгих 50 років священства.

Врочисте відзначення ювілею 50-ліття священства о. С. Біляка відбудеться 19-го грудня 1993 року, яке влаштують Парафіяльна управа і Сестрицтво св. Ольги церкви св. Миколая в Купер Сіті.

З нагоди ювілею 50-річчя священства протопресвітера о. С. Біляка сердечно вітаємо його, бажаємо йому щедрого Божого благословення. Благаємо Господа, щоб і на майбутнє благословив його віддану священицьку працю для УАП Церкви і України. Ювілята о. С. Біляка з його родиною збережи Господи на многі і благі літа!

Людмила Доброноженко

Ансамбль „Гопак" на турне в Америці

Група танцюристів ансамблю „Гопак".

Цього року українська громада Північної Америки має приємність привітати незвичайну мистецьку одиницю Танцювальний Ансамбль „Гопак", який відбуває своє турне по містах Америки й Канади. Правдою є, що приїхав він не виключно до української громади, а взагалі до Північної Америки, щоб показати американцям красу українського танку як одного із культурних виявів молодої української держави.

„Гопак" — це нове мистецьке з'єднання, яке плянує відвідати 72 міста Північної Америки, засноване щойно в 1990 році в Києві під керівництвом відомого знавця танцювального мистецтва Віталія Самійленка. Ансамбль складається із 45 висококваліфікованих танцюристів, хлопців і дівчат, яких вмілою рукою керує хореограф Сергій Макаров. Це перша візита ансамблю „Гопак" у Північній Америці, але він уже має вироблену славу своїми виступами в европейських країнах, головно в Італії, де він здобув собі надзвичайно прихильну критику знавців танцювального мистецтва. „Гопак"— це один із найкращих танцювальних ансамблів України і він є гідним наслідником славного Павла Вірського та його ансамблю, який ми мали нагоду бачити ще за часів т. зв. застою в Совєтському Союзі. Цим разом „Гопак" репрезентує вільне мистецтво України, неспутане партійними догмами й соцреалістичними напрямними.

Я мав приємність бачити виступ ансамблю в Києві в травні ц. р. й насолоджуватися його виконанням і чудовою музикою. Мистецька програма „Гопака" складається з низки народних танків з різних частин України й залежно від того виконавці одягають відповідні прекрасно виконані реґіональні костюми. Це додає ще більшого чару й насолоди для глядача. Коротко кажучи, ансамбль „Гопак" своїм танцювальним і хоровим мистецтвом неперевершений і робить для України добру рекляму, якої вона тепер дуже потребує.

Василь Верига

БЕРЛІНСЬКИЙ СЛІДЧИЙ Манфред Кітлявс, який очолює відділ боротьби зі злочинністю, пов'язаними з вислідами об'єднання Німеччини, заявив, що нова хвиля організованої злочинности бере початок у колишніх східньонімецьких комуністичних і каґебівських структурах. Є підстави ствержувати, що сучасна мафія в Німеччині використовує гроші, які колись належали комуністичній партії.

Св. п. І. Зварун

Адвокат Іван Зварун помер у пополудневих годинах 15-го квітня 1993 року в лікарні міста Кентон біля Парми, Огайо, заосмотрений Св. Тайнами. І хоч у віці понад 95 років можна було сподіватися його відходу на вічну ватру, все ж таки жаль стискає серце, коли відходить у засвіти людина зі всіма якостями духу — спокійна, релігійна, заслужена, щирий український патріот. І цікаво, що майже до останніх днів свого життя покійний був у відносно доброму духовому і фізичному стані. Господь наділив його спеціяльною ласкою прожити довгі літа, які він не змарнував, але всеціло використав на конструктивну і позитивну працю для своєї Церкви і свого народу.

Св. п. І. Зварун.

Адв. І. Зварун народився 18-го січня 1898 року в Новому Селі Збаразького повіту на Золотому Поділлі, де закінчив народну школу, а восени 1910 року вступив до української гімназії у Тернополі. Але коли прийшов час змагатися за волю України, в листопаді 1918 року молодим юнаком 8-ої кляси гімназії вступив до Студентського Куреня Усусусів, а після пройдення фахового військового вишколу його вислали на фронт. Як старшина брав участь в боях, був у „чотирикутнику смерти", два рази хворів на затяжний тиф. І Боже Провидіння чудом врятувало його від смерти. Дозволю собі ствердити, що покійний є хіба останнім воїном Січових Стрільців з Огайо, які відійшли у засвіти. А їх було кілька десятків.

Опісля, вже по війні, І. Зварун, як екстерніст, здав матуру з відзначенням у Тернопільській гімназії, а восени 1924 року записався на тайний Український Університет у Львові. Головні його студійні предмети були математично-природничі науки. Тут за гідну і відважну поставу до займанців — поляків його заарештували і він сидів два місяці в тюрмі „Бриґітки" у Львові. В 1923 році записався на правничий факультет Львівського університету Яна Казімєжа, який успішно закінчив у 1927 році з титулом маґістра правничих наук. Спочатку судову практику відбував в окружному суді в Тернополі, а адвокатську — у Збаражі в адвоката д-ра Бохенського. В 1933 році успішно склав адвокатський іспит з дуже добрим вислідом і відкрив власну канцелярію в Новому Селі коло Збаража. Крім своєї професійної праці, в якій боронив наших селян перед насильством, визиском та злочинністю тодішніх поневолювачів, Іван Зварун проводить усвідомлюючу працю серед наших селян. За большевицької окупації, від 1940 до 1941 року, працював головним бухгальтером райфінвідділу в Новому Селі, а потім, вже за німецької окупації Галичини, був начальником міського суду у Підволочиськах, а опісля суддею окружного суду в Тернополі.

Перед приходом комуністів вдруге, в січні 1944 року переїхав до Сянока, де був суддею, а потім через Ліско, Балигород, Пряшів та Штрасгоф дістався до Любеки, Німеччина, де працював у фабриці літаків аж до закінчення війни. Бож треба було утримувати дружину та двоє малих діточок — Ларису і Андрія. Тепер Лариса та її чоловік лікар д-р Ярослав Музичка також проживають в Кентоні. Син д-р Андрій є відомим науковцем-мікробіологом і бере участь в наукових міжнародних симпозіюмах. Подружжя молодого д-ра Зваруна з двома дітьми проживає у стейті Ню Йорку.

Після капітуляції Німеччини І. Зварун від травня 1945 року був комендантом ДП-таборів для скитальців у Любеку, Кілю і Фалькенберґу біля Гамбурґу. В 1950 році переселився з родиною до ЗСА, спочатку до Дібюк, Айова, а восени 1951 року переїхав до Клівленду, Огайо. Тут працював у різних ділянках та включився в релігійно-громадське життя міста, а його дружина Стефанія учителювала.

Стефанія, з дому Муран, народилася в Новому Селі, закінчила учительський семінар в Тернополі і вчителювала в Збаражчині.

Вже на старості літ І. Зварун, аби бути ближче до своєї доні Лариси Музички, переїхав з дружиною, і від 29-го грудня 1979 року замешкав у Кентоні біля Клівленду. До останніх хвилин свого життя він жив та тішився нашими національними і релігійними успіхами та поривами, але гірко сумував і переживав наші злидні, свари, незгоди і невдачі. Покійний своїм примірним, довгим життям цілком заслужив собі на щастя в небесних хоромах.

Хай цих кілька слів про покійного адвоката І. Зваруна буде наче нев'янучим вінком запашних квітів на його свіжу могилу. Вічна і славна йому пам'five!

Володимир Боднар

Відзначення дня незалежности в Лос Анджелесі

Проголошення незалежности України в очах і уяві багатьох нас ще досі залишається явищем, яке відбулося неначе вчора. Реальність, одначе, вказує, що це вже друга річниця, котру українська громада Лос Аджелесу відзначила бенкетом-забавою 22-го серпня ц. р.

Заходами Українського Культурного Осередку і Українського Конґресового Комітету Америки це свято відображало радість і вдячність Всевишньому за те, що уможливив Україні стати незалежною державою і ввійти в сім'ю вільних народів світу. Ці думки висловив о. митрат Голутяк-Галик, парох місцевої Української Автокефальної Православної Церкви.

Святкування відкрив голова УКО Богдан Стус, який представив громаді доповідача Ярослава Гайваса, який виступив зі зворушливою промовою, проаналізувавши сучасний стан України. Він заявив, що самостійність України є не тільки в інтересі українського народу, але і її сусідів і народів світу. Єдиним винятком в цьому є її північний сусід з медвежим апетитом. З самостійністю України прийшла переломова межа Україні, Европі і цілому світові, а з цим кінець епохи колоніялізму й імперіялізму. Як всі народи, так і Україна приходить до будови своєї держави на національному принципі. Він далі вказує на те, що „ми маємо право бути рівними зі всіми іншими народами і найважніше — творити життя так, як вважаємо потрібне для нас". Він підкреслив, що ні в якому випадку не можемо погодитися, щоб мати „старшого брата" чи кого іншого, хто буде нашим учителем. Я. Гайвас закликав, щоб кожний з нас знав, за що працює, за що бореться, і ніколи не забував, що завданням нас усіх є відбудувати український народ, українську людину, українську державу. Українська культура і душа є тісно пов'язані з українською мовою. Жалібним явищем є те, що велика кількість українців не зберегла своєї рідної мови. В цьому напрямку ми мусимо присвятити всі наші зусилля, щоб рідна мова збереглася, вона ж бо є підставою нашого існування.

Наша праця, наша політика мусять бути спрямовані без вагання і без сумнівів — тільки з повною певністю до цілі, а це зробить нас господарями на своїй землі.

Панна Долинюк, яка проводила програмою, відчитала побажання від мера Річарда Рірдона, від адміністрації повіту Лос Анджелес і від губернатора П. Вілсона.

Добровільні датки присутніх передано на видання книг, які тепер в Україні є дуже потрібні. Віримо, що цей скромний дар стане цеглинкою у перебудові української держави, української людини і у відродженні української культури.

До 150-річчя смерти ...

(Закінчення зі стор. 2)

запроваджує з розпуки у манастир. Повість насичена християнськими чеснотами, ідеалізацією, тон сентиментальний, але вартість її надзвичайно велика для виховання підростаючого покоління. Тут цілий ряд гарних прикмет, ніжностей, яких так бракує у нашому сучасному житті. Образ українського села, його культури, традицій і звичаїв Великодніх свят, сватання, заручин, похоронів. Прекрасні співставлення—„Марусю" порівнює із зіронькою, її хід до плавання, її голос у пісні до сопілки, або дзвіночка. Подібною темою займається автор і у „Сердешній Оксані", та всі оповідання Квітки за стилем дуже зближені. Дещо відмінний характер має оповідання побудоване на народніх віруваннях у відьми, чортів, упирів: „Конотопська відьма" (споряджено фільмовий запис), „От тобі скарб", „Мертвецький Великдень". Хто із старшого покоління не пам'ятає драматичних творів Квітки „Щира любов", особливо „Сватання на Гончарівці". Як у своїх повістях, так і драматичних творах автор дає з етнографічною точністю образ українського села з його всестороннім духовим багатством.

Ціла творчість Григорія Квітки-Основ'яненка має і для сучасника велике значення, якщо належно її осмислити і передати у такій формі, в якій не лише вона буде сприятлива для засвоєння, але своїм духом принесе виховне значення нашому сучасникові.

Література не лише кожного народу, але і кожного періоду має свої особливості і кожне покоління її сприймає по-своєму. Характеристичні риси літератури і народу в різних періодах від себе відрізняються, але розвиваються рівнобіжно, збігаючись в одне русло, іншими словами сказати порушують нашу совість і спрямовують на прямий контакт з рідним народом.

Наше відношення до нашого минулого — це практичний вияв, це той двигун, що підносить націю вгору понад приземний, деколи малорозважний егоїзм, а на вершини повноцінности. Духовість народу формується протягом віків під впливом багатьох чинників, але одну з головних займає література, яка проявляє собою надбання минулих поколінь, історичні пережиття, які надають нам напрям у майбутнє.